

A másik most a nyakát találta el, de az se fájt.

Majdnem jó volt, mondta.

Maga hazudik, mondta a másik, most már nyugodt volt a hangja.

Nem hazudtam, válaszolta ő, a botot nézte, azt hiszem, most jó lesz.

De hazudott, zihálta a másik, és ráengedte a botot. Elszánt volt. Tényleg ölni akart, nem viccelt, nem beszélt mellé, és most csaknem eltalálta a fejét, a husáng az arca mellett csapódott le, aztán visszahúzódott. A másik zihált, köhécselt.

Tartsa ferdebben, és egy kicsit jobbra, tanácsolta ő, amikor látta, hogy újra emelkedik a husáng. A másik most sem találta el az arcát. Ha eltalálná, nem csak az átkozott viszketést érezné, hanem fájna is neki. Emelkedett a husáng, a mellére esett, puffant, és ő hallotta a zihálást. Egyre jobban zihált, hörgött a másik, egyre sűrűbben rugdalózott, és továbbra is meg akarta ölni őt. Ez is furcsa helyzet volt, mert ha nem akarta volna megölni, akkor nem akarja eltalálni az arcát sem, és ő talán soha nem érez már fájdalmat.

Aztán éles, furcsa hangot hallott, mint amikor a léggömbből kisistereg a levegő. Mintha megbillent volna az ég, s a felhők feléjük torlódnának. És nem emelkedett többé a husáng. Látta, hogy meghalt a másik. A lába tartásából ítélte így, a másik lába nem mozdult, furcsa módon kicsavarodott, látta a csizma recés, fekete talpát, és alkonyodott is. Az árnyékok összenőttek, gyorsan sötét lett, fények villódtak a közelben, dudaszót hallott, vadmadár vijjogott a lombok között, meg-meglódult a szél, a fülébe zümmögtek, csípték a szúnyogok. Mintha homokkal lett volna tele a szája. Fuldoklott a szomjúságtól. A csizmák jutottak az eszébe, már nem látta őket a sötétben. Kicsit gondolkodott rajtuk, aztán leszállt az éj, és meghalt ő is.

Hal Porter

FRANCIS SILVER

Tárnok Attila fordítása

Ahogy a korosodó ember lenyugszik, egyre kevésbé követ el amatőr hibákat: a középkorú férfi élete zenitjén már mentes az ártatlan lélek különöségeitől, az érzékei helyrebillennek, és nem engedi meg magának a dehonesztáló tettek örömét. Számára a valóság nem hordoz elvarratlan szálakat. Az ember legfeljebb felvértezheti magát emlékeivel, jóllehet egy apró, illúzióromboló körülmény mégiscsak zavarólag hathat: amire mi magunk emlékszünk, nem azonos azzal, amire mások emlékeznek. Ebben a nőik mint krónikások félelmetesek. Hiába számítász rá, hogy emlékezetük olyan pontos lesz, mint ahogyan a só mérék a levesbe. A dolgok gyakorlati részén túl persze nem lehetnek illúzióink: ha egy nő demokráciáról, világbékéről, leszerelésről beszél, azonnal látnunk kell, még hozzá kristálytisztán, hogy ez számára mind csupa képtelenség. Végére is nem várható, hogy egy marék só vagy egy csipetnyi se izesítse a levest, és ugyanígy vagyunk az emlékekkel is, de amit az ember elvár, és amit végül kap – hogy is mondjam... Vegyük például anyámat.

Hét gyermeke közül, legidősebbként, én kaptam a legtöbbet az emlékeiből. Részen, mert az anyáknak abban az időben még futotta az energiájából arra, hogy az elsőszülött fiút elárasszák adományaikkal, és részben mert az anyai szeretet élménye számára még új volt. Emlékei között leggyakrabban Francis Silver szerepelt.

Itt jeleznem kell, hogy anyám bőbeszédű, vidám és romantikus természet volt. A nagycsalád sok mindentől megfoszthatta, de az életkedve megingathatatlan maradt. Emlékeim szerint állandóan énekelt, de vasalás napján mindenképpen. A vasalás ünnepi rendben zajlott, az eseményt szinte egy vallási szertartás érzése lengte be. Mindig keddre esett, és anyám rendre töltött húst sütött. A tüzet gumifa hasábjával megpakolva addig izzította, lelkes énekléssel kísérve, amíg a vaslap fölött – amin a vasalók forrósodtak – valami vízió alakot nem öltött. A ruhákkal teli kosarat és az új-zélandi fenyőből készült vasalódeszkát behozta a konyhába, a megperzselődött rongyba tekert méhviasz pedig karnyújtásnyira hevert. Mindeme készülétek után, és amíg a vasalók felforrósodtak, nyugodt előjáték vette kezdetét. Anyám és a bejárónő minden egyes lepedőt megfogtak – egyikük a tetejét, a másik az alját –, elhátráltak egymástól, a házi kötélhúzás szabályai szerint kifeszítették az anyagot, és fejüket csóválva, az elhasználódás jeleit fürkészték, majd magasra tartott kézzel megindultak egymás felé, hogy a hajtogatás műveletét végrehajtsák. Az összes lepedővel elvégzett kihátrálások, hajlongások, egymáshoz közelítések ügyes mozdulatai egy végtelen *pavane* tánclépéseire emlékeztettek, amelyben néha én jelenítettem meg a bejárónőt. Mindeközben, majd később a vasalás aktusa alatt és az éneklés szüneteiben – ezek a dalok élénkebbek, sóvárgóbbak voltak, mint, mondjuk, a dinamikusabb szőnyegporolás vagy tortakészítés közben énekeltek – hallottam emlékeim szerint a leggyakrabban Francis Silver történetét.

Fiatalabb korában anyám egy átlagos melbourne-i tengerparti kerületben élt. Platánfák szegélyezték a sétatér szélességű utcát, amelyből égetett Pompeji-mintás járólapok alkotta járdák nyíltak, és kovácsoltvas korlátok, kapuk különítették el a kétszintes téglaházakat. Az előkelő nevű házak – Grevillea, Emmaville, Dagmar, Buckingham – fölé Norfolk-szigeti fenyők nőttek, amelyek úgy csorgatták a gyantát, mint gyertya a viaszt. Az óceánra néző homlokzatot komoly, görög arcok, leanderrel körbevett gyümölcsök, tengerparti növények és kagylók stukkóábrái díszítették. Egy elkerített strand forró tengeri fürdőzést, bérelhető törülközőt és úszódresszt reklámozott. Anyám tamariszkusztól tamariszkuszig korózott, vagy préselt citromlevet kortyolgatott a Jubilee kávézó teraszán, nyilván számtalan fiatalember társaságában, akik neki udvaroltak. E lovagok között két fiatalúr különösen kedvelt volt, egyikük vidéki, a másik egy melbourne-i kerületből való. Amikor anyám hozzáment a vidéki kérőhöz, apámhoz, magára vállalta, hogy megstoppolja a zokniját, gyerekeket szül neki, és megstoppolja azok zokniját is, és maga mögött hagyja a nagyvárost egy kis településért, amelyet a szél csak úgy odakent a gippslandi síkság térképére. Maga mögött hagyta Francis Silvert, akit soha nem látott viszont, legalábbis fizikai valójában nem. Azonban a férfi tovább élt, feltűnően és láthatóan, anyám emlékeinek egy kitüntetett tárhelyén.

Mivel anyám fiatalsága a háború előtti években telt, a kapcsolatokat bőséges képeslapváltások jellemezték. Anyám jó néhány tömött képeslapalbumot őrzött; a legigényesebb lapok, külön albumban, Francis Silvertől érkeztek. Ezeket a lapokat kegytárgyként tiszteltük, nekem a vasárnapokat jelentették. Szüleim elég hitetlenek voltak ahhoz, hogy a templomot csupán az esketések, keresztelők és temetések színhelyének tekintsék, de gyanítom, többnyire miattunk, gyerekek miatt, és talán mert késő viktoriánus neveltetésükbe beleivódott, a vasárnap szentségében szilárdan hittek. Vasárnap anyám

zongorázott vagy énekelt, kizárólag egyházi énekeket, nekünk tilos volt füttyülni vagy meztláb járkálni. Olvasmányainkat csak a *Gyerekbiblia*, az *Egy vasárnap otthon* vagy a *Christie régi orgonája* című könyvekből választhattuk. A nagyszerű és bőséges ebédeken túl az egyetlen megengedett világi öröm ezen a napon az volt, hogy a búr háborúról nézegethettünk diákokat vagy Francis Silver képeslapalbumát lapozgathattuk.

Betegesen óvatosak voltunk; ellenálltunk a kísértésnek, hogy megnyalazzuk az ujjunkat, mielőtt a hártványkony közlapokat átfordítottuk, mert anyánk fölöttünk lebegve az érzelmeivel viaskodott. Egy idő után mindig megadta magát: talán egy csipkézett szélű képeslap rózsácskái vagy csillagpora indították meg. A tekintete és a hangja tónusában elszakadt a jelentől.

– Igen – szólalt meg ezen az egyedi, átszellemült hangon –, Francis Silver azután küldte ezt a lapot, hogy volt egy apró nézeteltérésünk a williamstowni Time-ball toronynál. A St. Kilda-partra akartunk sétálni menni, hogy meghallgathassunk egy német zenekart. Mire a parthoz értünk, a williamstowni komp, a jó öreg *Rosny*, épp kikötött. Olyan csodálatos nap volt, hogy úgy döntöttünk, átmegyünk Williamstownba. Egy apró termetű ember harmonikázott a hajón. Ő, tisztán emlékszem: a fehér francia ruhám volt rajtam, fejemen a barackszínű, selyemrózsákkal díszített kalapom, és a kezemben a hozzá tartozó barackszín napernyő, horgolt, tripla szegéllyel. Francis Silver gomblyukába Cecile Brunner-rózsát tűztünk. Ám azt visszafelé jövet a *Rosny* fedélzetéről a Port Philip-öböl vízébe dobta, mert nem szóltam hozzá. Mindez csak azért, mert nem ajándékoztam neki a csipkekendőmet zálogul. Micsoda butaság! Odaadtam volna, ha nem mondja, hogy a párnája alá teszi, míg alszik. És másnap küldte ezt a lapot. De én nem inogtam meg, nem küldtem el neki a kendőt. Biztos bántóan viselkedtem, de engem szörnyű szigorúan neveltek.

Anyám Francis Silvert érintő emlékeit mindig ilyen szomorú, szenvedélytelen modorban adta elő. Az időpont örökre három óra, egy lány, napsütötte délután, tánczene gyűrűzik elő a háttérből, senki sem siet, senki nem emeli meg a hangját, nincs izzó harag, szűrő rosszindulat. Finom incselkedés zajlik vasárnapi kosztümben, a gomblyukákban virág. Neveletlenség lett volna a törekeny szabályokat megszegni. Ahogy az ember vigyázva, óvatosan frissen lakkozott parkettára lép, úgy sétált anyám és Francis Silver ártatlanul szövődő szerelmük parkettjén.

Csodálkozom, hogy Francis Silvről bennem – ilyen suta beszámoló, ilyen jelentéktelen, unalmas, céltalan események nyomán – mégis élénk és fontos kép alakult ki.

Ahogy elképzeltem, bizonyos tekintetben Francis Silver kivételesen jóképű lehetett. Rövidke, egyenes orra volt, apró, kunkorodó fekete bajsza, a szája tiszta vágású, mint egy szoboré, fehér fogai, kis füle, határozott, de nem rendezetlen szemöldöke, tömött, hullámos fekete haja és bársonyos bőre. A keze kifinomult lehetett, szőrtelen, a félhold még a kisujja körme tövén is szépen rajzolt. Lány tenor hangja volt, amely olyan dalok éneklése közben mutatkozott meg, mint a *Csak egy levél* vagy *A bál után*, *Az öreg almafa árnyékában* és a *Fájó szívek kastélyában él a lány* – csalódások, félreértések, könnyek horgolta dalokban. Képeretezőként dolgozott, és elég jól ment neki az üzlet ahhoz, hogy saját vállalkozást vezessen. Legalábbis a karácsonyi kiegészítő olajnyomatok és a liliumot vagy szőlőfürtöt kezükben tartó, görög nimfákat ábrázoló „művészfotók” szintjén érzékenynek és műértőnek bizonyult. Török cigarettát szívott, az italtól tartózkodott, egyéb érzékeny fiatalemberek között népszerűnek számított, rubinköves aranyűrűt viselt, büszke volt kisméretű lábfeje, és szerette a színházat.

Anyám éveken át szolgált ilyen és hasonló részletekkel, részben anekdotázva, részben rosszmájú megjegyzések formájában – Mr. Willoughby szemöldöke sokkal ápolat-

lanabb, mint Francis Silveré – részben azért, hogy olyan mércét szabjon számunkra, amelynek mi nyilvánvalóan nem tudtunk megfelelni: minden kéztörlés után igazítsd meg a bőrt a körömháton, Francis Silvernek még a kisujján is szépen kirajzolódott a félhold. Szinte hihetetlen, mi mindent tudtunk róla mi, gyerekek. Nem szerette a gombát, a paradicsomot és az érett sárgabarackot. A kezét megvágta egyszer a Fern Tree-árokknál, egy pikniken, elvesztette az apja aranyóráját a Flinders streeten, négy lánytestvére volt, Wright-féle Coal-Tar szappant használt, és hihetetlenül laza ízületekkel rendelkezett.

Az évek során anyám egyetlenegyszer sem hivatkozott rá másként, mint Francis Silver; sohasem mint Mr. Silver és még kevésbe mint Francis, holott – számunkra úgy tűnt – anyám komolyan számolt vele mint lehetséges férjjel, bár ez a lehetőség sohasem volt nyíltan kimondva, csak az állandó célzásokból következtettünk rá. Volt olyan időszakom, amikor konokul hajlottam afelé, hogy apámat rosszindulatú ősök leszármazottjának tekintsem, Simon Legree vagy az Endor boszorkánya leszármazottjának, és sóvárogtam, bárcsak egy vidámabb, jóképűbb, tehetségesebb apa gyermeke lehetnék. Pontosan tudtam, kié, és rengeteg időt töltöttem a kívánt nevek mives leírásával: Hereward Silver, Montmorency Silver, Shem Silver, Fluellen Silver.

Valóságos és kimért apám – éppen a nyugodtságát tartottam a leggonoszabb rosszindulatnak – tudott minderről, mint ahogy az anyám emlékeiben kitörölhetetlenül élő Francis Silverről is. Visszatérő tréfáiban, amelyeket mi, gyerekek, imádtunk, Francis Silvert unalmas alakként állította elénk.

– Kedves asszonyom – mondta például, amikor kikísért minket az állomásra, ha néhány napra Melbourne-be utaztunk –, amennyiben nem érkeznek haza péntekig, olybá veszem, hogy a gyerekeket biztonságuk érdekében elhelyezte egy árvaházban, kegyed pedig megszökött Francis Silverrel. Jómagam ez esetben összeköltözöm Mrs. Tinsleyvel.

Ez számunkra hallatlanul viccesen hangzott. Mrs. Tinsley ömlengő asszony volt; ha megjelent, apámat annyira irritálta, hogy inkább kiment beszélgetni a malacokkal, mintsem elviselje a társaságát. Ha anyám felpróbált egy új kalapot vagy ruhát, és apám véleményét akarta kicsikarni, apám csak annyit mondott:

– Kedves asszonyom, tudja, hogy nagyszerűen néz ki. Csináltasson egy fényképet Francis Silver számára is.

– Féltékeny bolond – válaszolta anyám.

A könnyed évődés nyomán Francis Silver örökre huszonnégy évesnek hatott, örököké energikusnak, de örököké ártalmatlannak is. Ő volt az az úriember, aki tisztelettel vigyázza vágta magát hölgyek jelenlétében, aki mindennap kikefélte a cipőjét, még a sarokrésznel is.

Csak egyetlenegyszer vetült árnyék a róla kialakult képre. Ez akkor történt, amikor – egyetlen alkalommal – szüleim közt valódi nézeteltérés támadt. Soha nem tudtam meg, miről vitatkoztak, de rémületemre a vita keresztüzében találtam magam, és a menekülésnek még a gondolata sem merülhetett fel, nemhogy a menekülés maga. A konyha délidei fényességében szórták a szitkokat egymásra; anyám daltalanul, életkedvétől megfosztva sívított, apám hangoskodva, száraz nyugalmából kikelve. A vita hevében anyám a zöldbabet szűrőstül a linóleumhoz vágta, és felkiáltott: „Bárcsak Francis Silverhez mentem volna feleségül!”, majd kiviharzott a konyhából, becsapta az ajtót, aztán az előszoba ajtaját és végül a hálószobaajtót is. Elképedtem, hogy egyáltalán vitatkoznak – ez a szememben csak szegény, közönséges vagy ittas emberek között volt szokás –, de még inkább megriadtam amiatt, hogy Francis Silver ellopja tőlünk anyámat.

Úgy látszott, apám megrendülve áll, lényének kerete valahogy megmutatkozott, sokkal kevésbé hatott most apámnak, mint inkább egy meztelen arcú, fiatalabb, megbabonázott férfinak. Elkezdtem felszedezetni a zöldbabot, hogy ne kelljen közvetlenül ránézniem, de magamban titokban átéreztem a lelkiállapotát. Majd mintha megkísérelte volna összeszedni magát, hogy új arcot öltjön, amikor halkán kinyílt a konyhaajtó. Alig halt el a hálószoobaajtó csattanásának zaja, de anyám már megigazította a haját.

– Megpillantottam magam a tükörben – mondta lányos hangon. Mosolyogni próbált. A mosoly nem volt összhangban a bizonytalansággal és a kifakadó könnyek lehetőségével. – Csúnya vagyok idegesen. Sajnálom, Henry. Természetesen nem gondoltam komolyan... Igazán...

– Kedves asszonyom – szólalt meg apám –, Francis Silver szerencsés ember lenne, ha ön hozzáment volna. Nyomás kifelé játszani, fiú, nyomás – szólt nekem, ahogy anyámhoz lépett, aki sírni kezdett. Tudtam, hogy apám most a térdére ülteti. Aznap este ünnepi zselatinos banánt kaptunk és egy korty portói bort desszertnek: határozott jeleként, hogy – ámbár nincs említve – Francis Silver köztünk járt. Mindazonáltal hónapokba telt, amíg szememben megszűnt rosszakarónk lenni, és újra az örök hódító szerepében tetszeleghetett.

Tizennyolc éves voltam, amikor anyám negyvenegy éves korában meghalt.

Pár órával a halála előtt – az éneklése már örökre megszűnt, vidámságát kioltotta a haldoklás terhe – egy ideig kettesben maradtam vele. Miután elmondta, amit gondolom, minden haldokló anya elmond a legidősebb fiának – ezek jó része közhely –, megkért, vigyem el a tömött albumot Francis Silvernek, vagyis azokat a képeslapokat, amelyek az húsz-egynéhány évvel azelőtt küldött.

– Tudod, milyenek a lányok – mondta a hűgaimra célozva. – Férjhez mennek, gyereket szülnek, azok meg összetépkedik a lapokat. Pedig ő biztos szívesen megtartaná. Még él, és azt hiszem, még mindig ugyanott. Évek óta mindennap végigböngészem a halálozási rovatot.

Elsírtam magam.

– Hagyd ezt abba – mondta, mintha megszegnék valami virrasztási szabályt –, és ide figyelj. Van még valami. A zsebkendő fiókomban találsz egy rózsaszín borítékot az ő nevével. Egy hajtincsem van benne. Mielőtt hozzámentem apádhoz, Francis Silvernek akartam adni, de aztán elvettem az ötletet. Égesd el, dobd ki, csinálj vele valamit, de apádnak ne említsd! Az album nem érdekes, de a borítékot ne említsd! Légy oly jó fiú, hogy ezt megígéred.

Nagy keservesen megígértem.

Hónapokkal a temetés után mondtam el apámnak, mi volt anyám kívánsága a képeslapokat illetően.

– Igen – mondta. – Anyád szólt nekem, hogy beszélt veled erről. A nők – tette hozzá a kétértelmű pillantással, amely egyszerre vont a kétségbe az ismereteimet és oszlatta tudatlanságomat – furcsák. Furcsa halandók, és ez egy furcsa gesztus. Az a férfi nagyon odavolt anyádért. Lehet, hogy örül majd a lapoknak.

– Szeretnéd te elvinni? Talán jobb lenne, ha te adnád át... talán helyénvalóbb lenne – próbáltam úgy beszélni, mint férfi a férfival.

Apám végigmért, és rájött, mi van a szavaim mögött.

– Hogyan? – kérdezte. – Hogy az ördögbe lenne helyénvalóbb? Soha életemben nem találkoztam Francis Silverrel. Egyébként is, megígérted anyádnak, nem? Miért akarsz kikerülni a feladatot?

Elcsdólkóztam, hogy apám nem ismerte Francis Silvert. Anyám történetének számai közt Francis Silvert és apámat mindig együtt képzeltem el, keményített gallérral, hegyes orrú, gombos csizmában, amint szív alakú dobozban csokoládét visznek anyámnak, és gyakran egyszerre érkeznek a bejárat kőlépcsőjéhez.

– Semmit nem akarok kikerülni – hazudtam. – Biztos vagy benne, száz százalékgig biztos vagy benne, hogy soha nem találkoztatok?

– Száz százalékgig. – Újra végigmért. – De kíváncsi vagyok, mit mondasz majd róla. És, habár soha nem találkoztunk, talán a jelen körülmények között nem esne nehezedre, ha üdvözlőné a nevemben is.

Anyám halálos ágyánál tett ígéretem ellenére reménykedtem, hátha apámnak lesz kedve visszavinni a képeslapokat Francis Silvernek. E reményemet azzal próbáltam megindokolni magamnak, hogy Francis Silvert nyilván jobban meghatná, ha az egykori rivális özvegy kezéből veszi át az albumot, mint annak az asszonynak a fiától, akit ő akart nőül venni, és aki fiú az ő fia is lehetne. Apám elzárkózása azt jelentette, magamnak kell az ígéretet beváltanom. Ennek nem örültem túlzottan. Tizennyolc évesen cinikusnak gondoltam magam, mindennapi kenyerem volt a kiábrándultság.

Legközelebb, amikor Melbourne-be utaztam, magammal vittem az albumot. Nálam volt a rózsaszín boríték is: nem éreztem morális akadályt, nem éltem meg csalásként az áruházt. Azt mondtam magamban, anyám a halálos ágyán nem volt tisztában a dolgok értékével, az ítélőképessége hiányt szenvedett. *Én* úgy gondoltam, hogy a gyötrődő férfi, akivel majd találkozom, kettős vigaszt talál ebben a még személyesebb emléktárgyban.

Amint megérkeztem a Coffee Palace-hoz, szálláshelyemhez, szükségét éreztem, hogy mielőbb átadjam az albumot és a borítékot. Anyám már négy hónapja halott: a képeslapok bársonyos nefelejcsikkkel, a flitterek, a bonyolult hajtogatott, dombornyomásos rétegek, a hosszú, titkos, kendőfiókban töltött élete folyamán illatossá vált boríték túl értékesek és oda nem illőek voltak ahhoz, hogy akár egy óráig is egy közönséges szoba bútorain feküdjenek, egy olyan szobában, amelyet ismeretlen, átmeneti, netalán bűnterhelt emberek béreltek. Mint aki utolsó útjára indul, vagy egy istennel készül találkozni, lezuhanyoztam, fogat mostam – aznap másodjára –, felvettem a legjobb ruhám, az új cipőm, nyakkendőmöt kötöttem, és a hajamat hosszan igazgattam. A borítékkal a zsebemben megfogtam az albumot – mintha az a törekeny idő vagy egy hajszálvékony üveg álmaim rejténé –, és elindultam Francis Silverhez.

Mivel mindez a II. világháború előtt történt, a háborút követő vandalizmust megelőzően, a képkeretező bolt még nem volt korszerűsítve, még mindig a századforduló kissé fakult eleganciáját mutatta. A kirakatban az akkor divatos rézkarok vékony fekete keretben, túl széles, krémszínű *passe-partout*-val, fent a név aranyozott gót betűkkel, a név, amelyet egész életemben hallottam, és amely anyám kézírásával a néhány hajszál – anyám megfogalmazása szerint hajtincset – tartalmazó borítékot jelölte. Beléptem a boltba. A pult mögött senkit nem láttam, de egy fekete plüssfüggöny mögül, amelyre halvány aranylombokat applikáltak, és amely nyilván a munkateret takarta, cipészkalapács hangja hallatszott. Miután megkondítottam a pulthoz láncsal rögzített kis rézharangot, még néhány pillanatig folytatódta az apró kalapácsszó, aztán megszűnt. Lépéseket nem hallottam, de szétnyílt a függöny, és egy alacsony, kövér ember állt a pult mögött.

– Mit tehetek önért? – kérdezte könnyedén és kicsit mézesmázosan. Apró szeme – pitykeszemű, szólalt meg bennem egy hang – vájkálva fürkészett. Rendkívül tiszta, pedáns benyomást keltő férfi állt előttem; egyrészt mélyfekete: az öltönye, a nyakkendő-

je, a szeme és a félkör alakú szemöldöke, másrészt pedig szikrázóan fehér: az inge, a zakó ujjá alól előkandikáló zsebkendője és a halántéka mögött megjelenő őszülő haj.

– Fr... Mr. Francis Silvert keresem, tisztelettel.

Szempilláját leeresztve úgy tett, mint aki tétován leporolja a zakója ujját, és mint-ha felcsippentene valami szöszt onnan, ahol semmi sem volt.

– Én vagyok asz – szólalt meg felélénkülve –, parancoljon.

Erre nem voltam felkészülve. Az illúzióvesztés nem szerepelt a forgatókönyvben. Üres tekintettel bámulhattam magam elé.

– Biztosíthatom – mondta –, én vagyok Francic Silver. Valaki dicérte a munkámat? Kérem, árulja el, ki volt asz! Kereteszetni ceretne?

– Édesanyám – mondtam, és a pultra helyeztem az albumot. – Ezt édesanyám küldte. Képeslapok.

– Kereteszetni? – Kinyitotta az albumot. Átlapozott néhány oldalt. – Nahát – mondta. – Codálatosz.

A kezén láttam a rubinköves gyűrűt, amelyről anyánk beszélt. A félholdak a körmei tövénél tisztán kivehetően rajzolódtak, még a kisujjakon is.

– Nahát. Évek óta nem láttam ilyet. – Az ajkát előrebígyesztette, mint aki számvetést készít. – Több éve, mint asz nyíltan elárulható. Régebben egyenesen mániám volt a képeslap.

– Ezek a magáéi – mondtam. – A magáéi voltak. Ön küldte őket anyámnak. Évekkel ezelőtt – itt elbizonytalanodtam.

– Valóban? Nyughatatlan, vidám fiszkó voltam. Beleolvashatok? – Kivett egy lapot, és a hátulját tanulmányozta. – Cakugyan én írtam. A készírászom szemmit sze változott. Micoda élmény, micoda élmény! Ész kereteszetni ceretné?

– Nem – mondtam. – Anyám úgy képzelte, ön örülni fog, hogy visszakapja őket.

Éreztem, hogy anyám kíváncsiságát ostobán tolmácsolom, de nem volt mit tenni: a helyzet kínossá vált nemcsak számomra, hanem Francis Silver számára is.

– Ó – mondta.

De sajátos és különös kapcsolatunk kényelmetlenségén túl még valami zavart. Francis Silver nem kérdezett rá, kinek küldte a lapokat, mielőtt kivett egyet. Valami derengő természetes kíváncsiság vagy udvarias érdeklődés helyénvaló lett volna, de emberi mivoltának valamilyen fogyatékosága érzéketlenné és érzéketlenül kegyetlenné tette őt a szememben.

Nem akartam, mégis megtettem: felhívtam a figyelmét anyám leánykori nevére.

Zavarttá vált, a múlt számára elveszett, de azért illendően tőprengést tetetett. – Várjunk csak – mondta, és a mutatóujját a homlokához biggyesztette abszurd, gondolkodó pózban. Csücsörített.

– Nahát – szólalt meg végül –, üresz az agyam. Tictára! Szemmi szem mosszan a buta fejemben. Nagyon szajnálom. De meg ne mondja az édesanyjának! Megvetne érte. Mondja aszt, hogy nagyon megörültem a lapoknak, de nem fothatom őt meg tőlük. Gyönyörű kollekszió, kifogásztalan állapotban. Bárcak a barátom, Reck láthatná. Ő egycerűen imádja a régi képeslapokat.

A múlt foszlányai lebegtek az agyamban, mint a szemét egy tökéletes piknik végén.

– És ön nem emlékszik az anyámra?

Pofon vágthatott volna.

Az égre emelte a szemét, de nem túl magasan.

– Legyen écnél, kérem. Több mint húc év telt el. Bárcak képesz lennék emlékeszni, de szok víz folyt már le a folyón. Túl szok ember volt körülöttem. Mondtam, hogy cör-

nyen szajnálom. Nem fogadhatom el őket. Vigye hasza, ész köcönje meg a nevemben. – Összeesküvésszerű mosollyal megfogta a csuklóm, és ravaszul megszorította. – Tudom, hogy megtartja a titkot, tudom. Cép, kedvesz arsza van. De cakugyan, túl szok ember vett engem körül. Édeszanyja biztosz ugyanolyan helyesz, mint maga. De egyáltalán nem emlékcem rá.

Kiszabadítottam a karom, és szó nélkül hagytam el a boltot.

Az album ott maradt, ígéretemet teljesítettem.

Mire visszaértem a hotelba azon a különös napon, amikor előzőleg elképzeltem fiatal, csinos anyámat, amint a jóvágású Francis Silverrel udvarolnak egymásnak a tengerparton, vázlatosan összeállt a fejemben, mit fogok hazudni apámnak, aki számára a valóság – így láttam – kedvezőtlenül alakult. Pár nappal később, majd otthon, azt reméltem, kiegészíthetem ezt a vázlatot megtámadhatatlan részletekkel: nem mertem apámat kiábrándítani. A beavatásom, első feladatam felnőttként az volt, hogy egy anyám emlékeibe illő Francis Silvert teremtsék meg apám számára.

A Coffee Palace-ban előttem feküdt a rózsaszín boríték, amely idősebb volt nálam. Egy tétova pillanatig kedvem támadt egy filmszerű gesztusra, hogy megcsókoljam, de rájöttem, az nem az én szerepem. Azt a szerepet nem osztották ki senkire. Az üveglapos éjjeliszekrényen fekvő szállodai Bibliával, drapp függönyökkel, szürkésbarna tapétával és pitiáner, ősz vadszőlőt mintázó szegélyléccel díszített szobámban elégettem a borítékot. A lángoknak ellenállva egy pillanatra kibocsátotta a beléivódott illatot. Megperdült, birkózott a lángokkal és önmagával, majd égő haj bűzét árasztotta. Úgy vonaglott és tekergett haláltusájában, hogy képtelen voltam végignézni.

Schauschitz Attila

A DETEKTÍV ALKONYA

„Legalábbis az emlékezetemben ugyanazzal a súllyal és ugyanolyan élénken létezett egymás mellett valóságos és valószerűtlen.”

(Haruki Murakami: NEJIMAKI-DORI KURONIKURU)

A nyomozók:

Bellodi, a szicíliai csendőrség századosa

Lönnrot, argentin magádetektív

Matthäi, a zürichi kantoni rendőrség főhadnagya

Quinn, önjelölt New York-i magánnnyomozó

Rogas, olasz rendőrfelügyelő

Wallas, a francia belügyminisztérium különleges ügynöke

...Schrott, a gyerekgyilkos kiszáll az autóból... Annemarie-t keresi az erdőben... megpillantja a bábút... a meggyilkolt kislánynak hiszi... Schrott (valójában Gert Fröbe) a filmtörténet kétségkívül legvelőtrázóbb sikolyát hallatja... Matthäi felügyelő diadal-